

a. Over het dialect of de taal van Meijel

De naam MEIJEL

De naam Meijel moet al oud zijn. Rond het jaar duizend moet deze naam heel waarschijnlijk 'Methelo' of 'Methela' geklonken hebben en in de 12-de en 13-de eeuw 'Medele'. Later vindt men Meijell, Meyl, Meijl, Meille,

Meijel in 1592

Meyel, Meijel in teksten terug. De huidige schrijfwijze is Meijel.

De naam is samengesteld uit mede of made (= hooiland, weide) en lo (= bos met kale plekken op hoge zandgrond). Allebei de woorden stammen uit de Germaanse tijd.

Het element -lo kan ook omgevormd worden tot -el, zoals uit de naam Meijel al blijkt.

't Mééls Dialect

Meijel, eiland in de Peel

Kaarten uit de zestiende, zeventiende of achttiende eeuw laten zien dat Meijel vroeger een verhoging is geweest tussen veenmoerassen. Het lag helemaal geïsoleerd te midden van veen en moeras. Naar Neerkant-Deurne, Nederweert-Budel, Helden-Venlo en Roggel-Roermond liepen vanuit het Limburgse land wegen die al vanouds uitlopers waren van één van de weinige doorgangen in de verder eeuwenlang ondoordringbare Peel. Meijel was dus enerzijds een 'eiland' tussen moerassen en anderzijds een 'kruispunt' van wegen. Beide factoren hebben de Meijelse mens en zijn taal lange tijd beïnvloed.

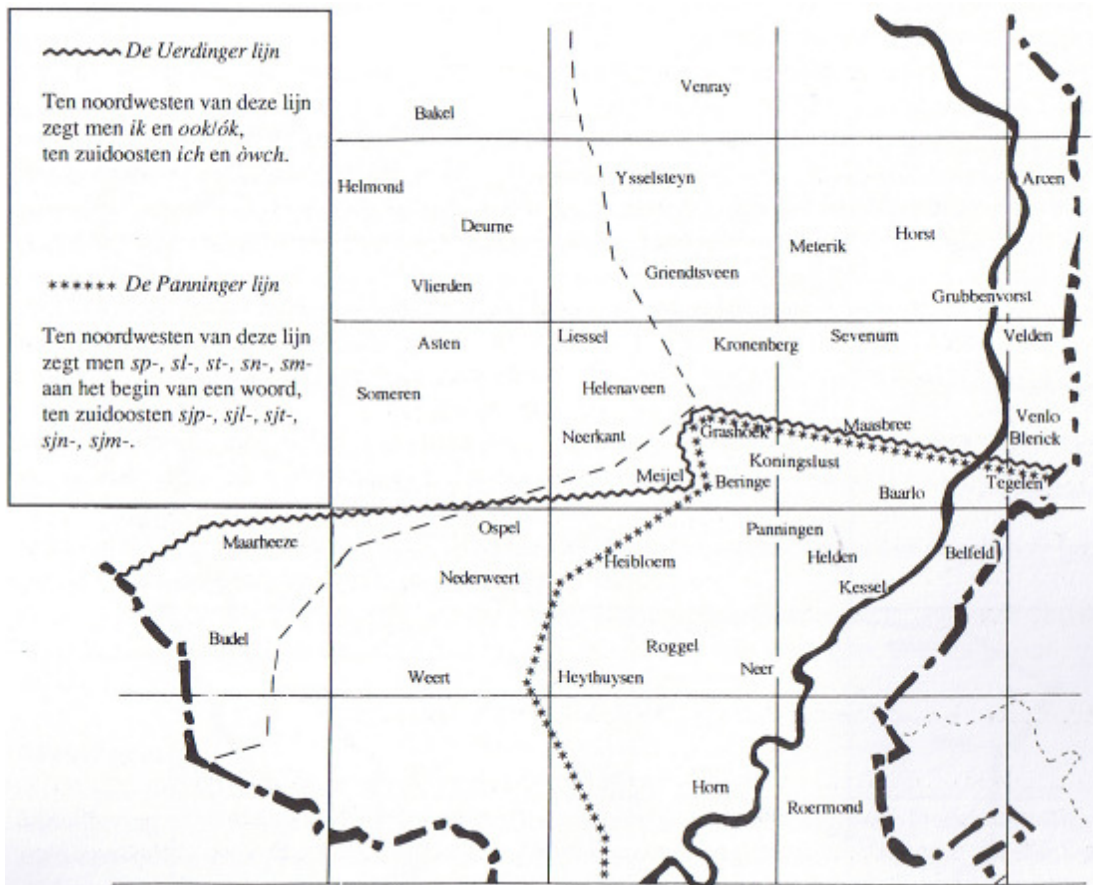
Het Meijels, één van de interessantste dialecten van Nederland.

De bekende Belgische taalkundige en dialectoloog uit Leuven Jan Goossens heeft in 1965 in het tijdschrift "Rheinische Vierteljahrblätter" het volgende geschreven: "Auch die Gegend zwischen Venlo und der belgischen Grenze westlich der Maas bedarf einer eingehenden Untersuchung. Es ist sogar beschämend, dass sich bisher noch niemand hat finden lassen, um den Dialekt von Meijel, vielleicht die interessanteste Ortsmundart des ganzen niederländischen Sprachgebiets, gründlich zu beschreiben".

Uerdinger lijn, Panninger lijn, Panninger zijlijn

Al in de vroege Middeleeuwen was in Limburg de invloed van Keulen groot. Vanuit deze plaats en uit het Rijnland drongen een groot aantal Rijnlandse klankverschijnselen Limburg binnen. Ook in de woordenschat onder vond men deze invloed.

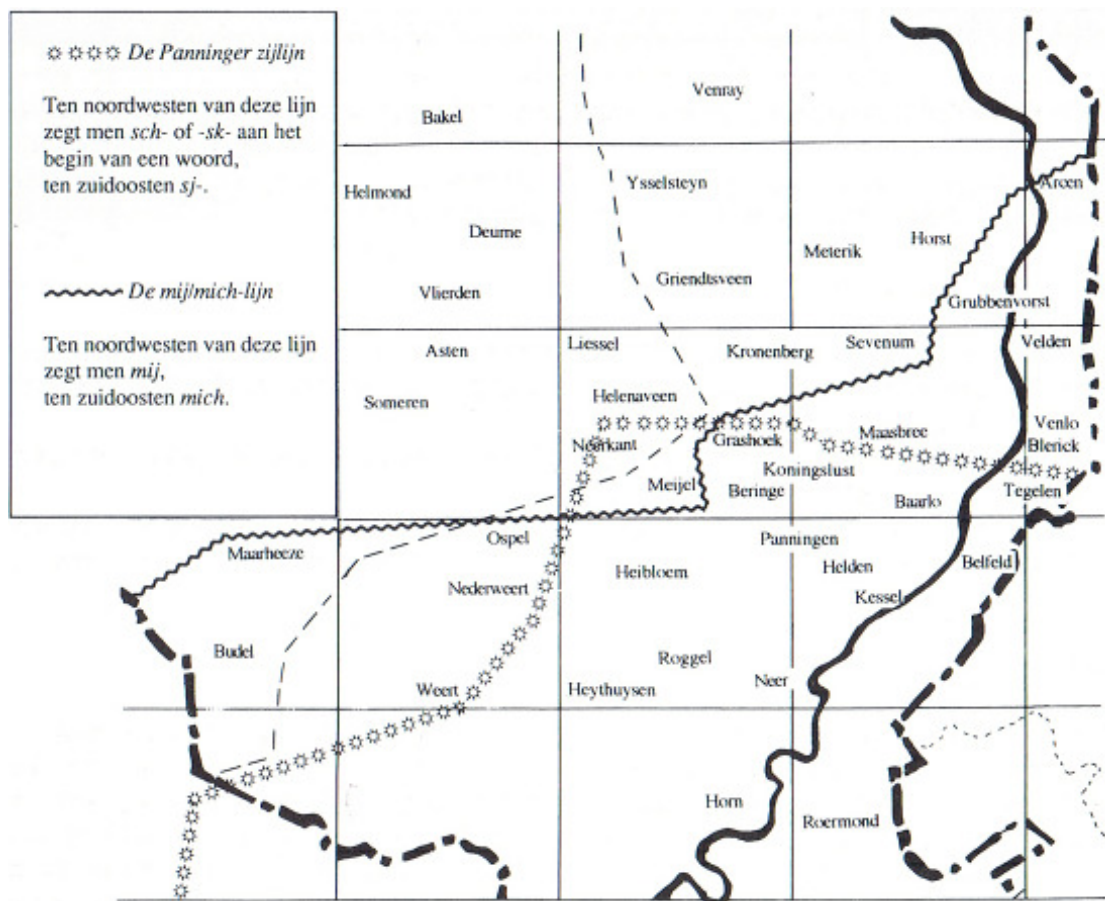
Door de geïsoleerde ligging van Meijel in de Peel en het feit dat het tijdenlang een soort drielandpunt was en eigenlijk ook een soort niemandsland nl. een zonneleen dat overgeleverd was aan zon en wind, bogen al die woord- en klankgolven voor Meijel af naar het zuiden. Wanneer men de uiterste punten van dergelijke golven met elkaar verbindt, kan men een lijn trekken. Een dergelijke lijn noemt men een taallijn of isoglosse.

De bekendste is wel **de Uerdinger lijn**. Ten noorden en ten westen van deze lijn spreekt men van 'ik' en 'ook' en ten zuiden en ten oosten van 'ich' en 'ouch'. Zo spreken ze in Venlo, Blerick, Hout-Blerick, Maasbree en Meijel van ik/ook/ók en in Tegelen, Baarlo, Helden, Panningen, Beringe, Ospel, Nederweert van ich en òuch.

Een tweede bekende isoglosse die pal onder Meijel naar het zuiden afbuigt, is de zogenaamde **Panninger lijn**. De Nederlandse klankcombinaties sp-, sl-, st-, sn-, sm-, worden ten zuidoosten van deze lijn uitgesproken als sjp-, sjl-, sjt-, sjn-, sjm-. Dus slaon tegenover sjaon, spanne tegenover sjanne.

Een derde taallijn loopt ten noorden van Meijel en buigt dan naar het zuiden Belgisch Limburg in, de zogenaamde **Panninger zijlijn**. In een groot deel van Limburg spreekt men de sch- aan het begin van een woord uit als sj-. Zo ook in Meijel. Dus sjòn in plaats van schòn "schoon", sjoe:n in plaats van schoe:n.

Verkorting van klinker

Het Meijels dialect kent verkorting van de klinker waar die in het Nederlands lang is: hemel is in het Meijels himmel, lepel is lippel, hamer is hammer, water is watter, koning is kunning, woning is wunning, deze is dizze, de mijne is de minne. Dus de medeklinker verdubbelt na de verkor-

ting van de klinker. Met dit verschijnsel sluit het Meijels zich aan bij Peellandse dialecten in Noord-Brabant.

Men kent ook verkorting van lange klinker in éénlettergrepige woorden: staart is in het Meijels start, maart is mért, paard is pert, kaart is kart, naald is nõlt. Maar baard is in het Meijels baart, aard "karakter" is aart. In meervoudsvormen treedt ook verkorting op van de lange klinker: bees-ten is in het Meijels béste, meesten is méste, feesten is féste. Ook verkort men in het Meijels de klinker in een voltooid deelwoord: ge-bleven is in het Meijels geblivve, gegeven is gegévve, geraakt is gerakt, gemaakt is gemakt en betaald is betalt.

De Meijelse moullering

Over rutje, butje en pinj

Onder moullering verstaat men eenvoudig gezegd dat na bepaalde medeklinkercombinaties als -nd, -nt, -ld, -gt, -pt, -st zich in het dialect een j-klank laat horen. Zo spreekt men in Roggel van kinjtj "kind", honjtj "hond", wiljtj "wild". In een gebied van Sittard tot aan de lijn Venlo-Meijel komt dit verschijnsel voor.

Nu is het merkwaardig dat het Meijels dialect zich wat betreft bovenvermelde medeklinkercombinaties nauwelijks aansluit bij dit Midden-Limburgse moulleringsgebied maar wel een heel eigen, op zich zelf staand moulleringsgebied vormt.

Typerend voor het Meijels zijn de volgende woorden: husj "huis", butje "buiten", wisj "wijs", kwitj "kwijt", verslitje "verslijten", rutje "ruiten", prisj "prijs", pinj "pijn", witj "wijd", brunj "bruin", lusjtere "luisteren". En zo vele andere. Na een ei, ij of ui krijgen de daaropvolgende medeklinkers in het Meijels vaak een j-klank erbij, terwijl de klinker verkort wordt. Men kan rustig stellen dat deze "moullering" één van de meest typerende kenmerken is van het Meijels dialect. Wellicht het meest typerende kenmerk.

Hèrman van de méster